Dr. Anton Polšak, Zavod RS za šolstvo
anton.polsak@zrss.si

Slovenska mesta in občine

Največja slovenska mesta in občine

V učnih načrtih za geografijo so tudi cilji, povezani s slovenskimi mesti in njihovim pomenom, ni pa cilja, da bi morali učenci oz. dijaki znati našteti največja mesta po velikosti. Bi pa bilo vsekakor dobro, da si pridobijo tudi predstavo o njihovi velikosti (glede na število prebivalcev), saj imamo precej razpršeno velikost naših mest. Vemo, da po številu prebivalcev precej izstopa Ljubljana (288.382 prebivalcev leta 2024)[1], sledi ji Maribor, a je po številu prebivalcev skoraj trikrat manjši (97.068 prebivalcev leta 2024). Razmerje med njima se je po drugi svetovni vojni precej prevesilo v korist Ljubljane (leta 1953 je imel Maribor 70.815 prebivalcev[2], Ljubljana pa 138.981[3], torej je bila razlika »le« dvakratna). Še za razred manjša mesta so Kranj, Celje, Koper, Velenje in Novo mesto. Kranj je prehitel Celje leta 2020, Koper pa Velenje leta 2014. Videti je, da bodo v prihodnosti Domžale prehitele Trbovlje. Zanimivo je tudi, da je med letoma 2008 in 2024 število prebivalcev upadlo v 54-ih in povečalo v 60-ih slovenskih krajih, ki imajo status mesta (teh je 104), od tega (absolutno gledano) najbolj v Ljubljani (za 28.199 prebivalcev). Med mesta, kjer se je v navedenem obdobju število prebivalcev zmanjšalo, sodijo že omenjena Celje in Velenje, pa tudi Trbovlje, Nova Gorica, Škofja Loka, Murska Sobota, Kočevje, Slovenj Gradec, Ravne na Koroškem in Krško, ki so sicer pomembna regionalna središča.

1 Podatke smo povzeli po portalu Statističnega urada RS SiStat (https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/05C5003S.px/table/tableViewLayout2/) in se nanašajo na stanje oz. število prebivalcev 1. januarja posameznega leta. V času pisanja prispevka so bili že objavljeni podatki za leto 2025. Tako je Ljubljana imela 1. januarja 2025 290.903, Maribor pa 97.522 prebivalcev.

2 Horvat, U. (2019). Prebivalstvo Maribora: razvoj in demografske značilnosti. *Prostori*. Univerzitetna založba Univerze v Mariboru. https://doi.org/10.18690/

3 Rebernik, D. (1999). Prebivalstveni razvoj Ljubljane po letu 1945. *Geografski vestnik*, *71*, 41–60.

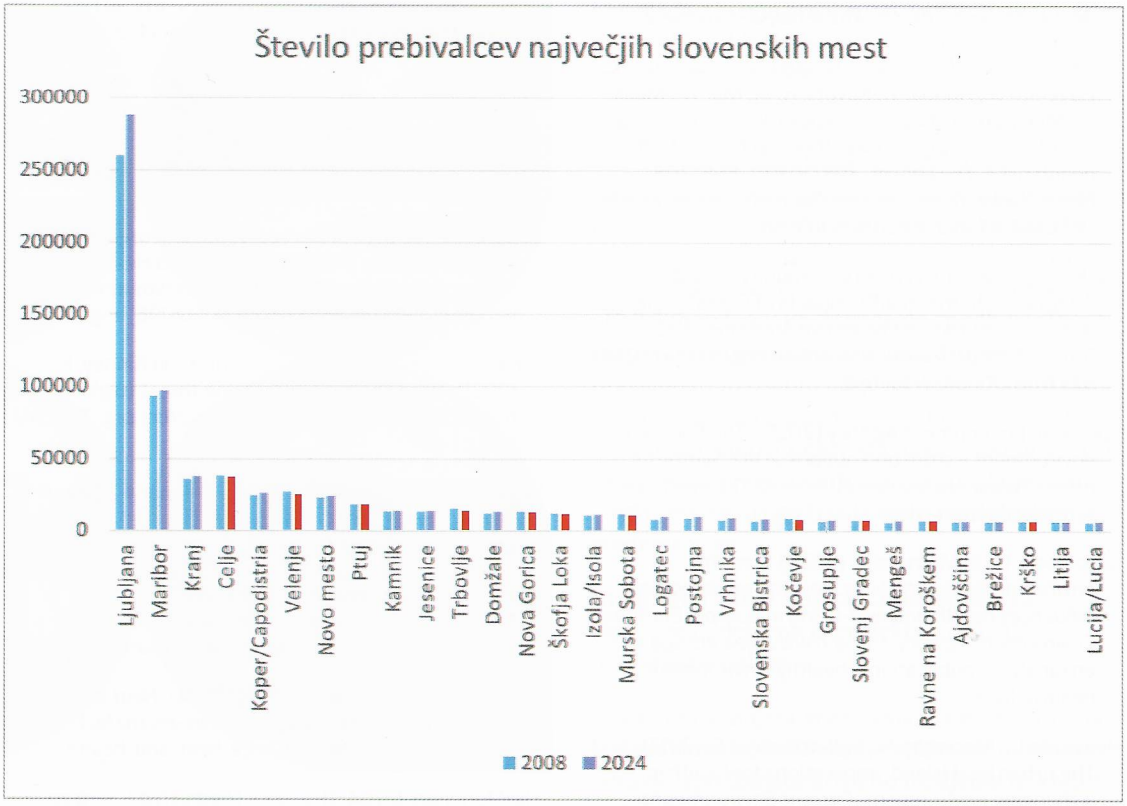

Grafikon 1: Število prebivalcev največjih slovenskih mest leta 2008 in 2024 (v mestih, ki imajo rdeče obarvane stolpce, se je število prebivalcev med letoma 2008 in 2024 zmanjšalo).

Slovenske občine in njihova središča

V tokratnih zanimivostih bomo raziskali tudi, ali imajo občine in njihovi sedeži (občinska središča) enak vrstni red glede na število prebivalcev oz. velikost. Vemo, da je največje mesto Ljubljana (288.382 prebivalcev 1. 1. 2024) in da je tudi občina Ljubljana največja po številu prebivalcev (297.575). V občini Ljubljana znaša delež števila prebivalcev Ljubljane kar 96,9 %. Podobno je tudi v Mariboru (97.068 oz. 113.747 prebivalcev) in Kranju (37.802 oz. 57.138 prebivalcev), ki sta tako mesti kot občini po številu prebivalcev na drugem oz. tretjem mestu. V Mariboru živi 85,3 % vsega prebivalstva občine Maribor, v Kranju pa npr. »le« 48,5 % vsega prebivalstva občine Kranj. Občina Koper se po številu prebivalcev (54.252) uvršča na četrto mesto, kot mesto pa na peto (26.305 prebivalcev), saj je Celje (37.727 prebivalcev) za več kot 11.000 prebivalecv večje od Kopra, a ima občina Celje manj prebivalcev (49.289) kot občina Koper. Na šestem mestu je po številu prebivalcev Novo mesto, tako občina (38.348 prebivalcev) kot mesto (24.446 prebivalcev). Na sedmem mestu je po številu prebivalcev občina Domžale (37.821 prebivalcev), a mesto Domžale (13.316 prebivalcev) je šele na 13. mestu. To pomeni, da v nekaterih slovenskih občinah velik delež prebivalcev živi v mestu, kjer je tudi sedež občine (npr. Ljubljana, Maribor, Kranj, Celje, Velenje, Ptuj, Jesenice, Izola, Trbovlje idr.), v nekaterih občinah pa živi v občinskem središču sorazmerno nizek delež prebivalcev celotne občine, npr. Brežice (28,5 %),Krško (26,5 %), Žalec (23,3 %), Piran (20,3 %), Ormož (16,3 %), Ivančna Gorica (12,9 %) itn., kar je posledica dokaj majhnega občinskega središča in gosto poseljene okolice pa tudi velikosti občine.

Število prebivalcev po slovenskih občinah

Zanimivi so tudi podatki o številu prebivalcev po občinah oz. njihovem spreminjanju. Med letoma 2008 in 2024 se je število prebivalcev v Sloveniji povečalo z 2,025.866 na 2,123.949 ali za 4,8 %. Na ravni občin lahko ugotovimo, da se je število prebivalcev v tem obdobju povečalo v 114 občinah, zmanjšalo pa v 96 občinah (nista všteti občini Mirna in Ankaran, ki sta nastali leta

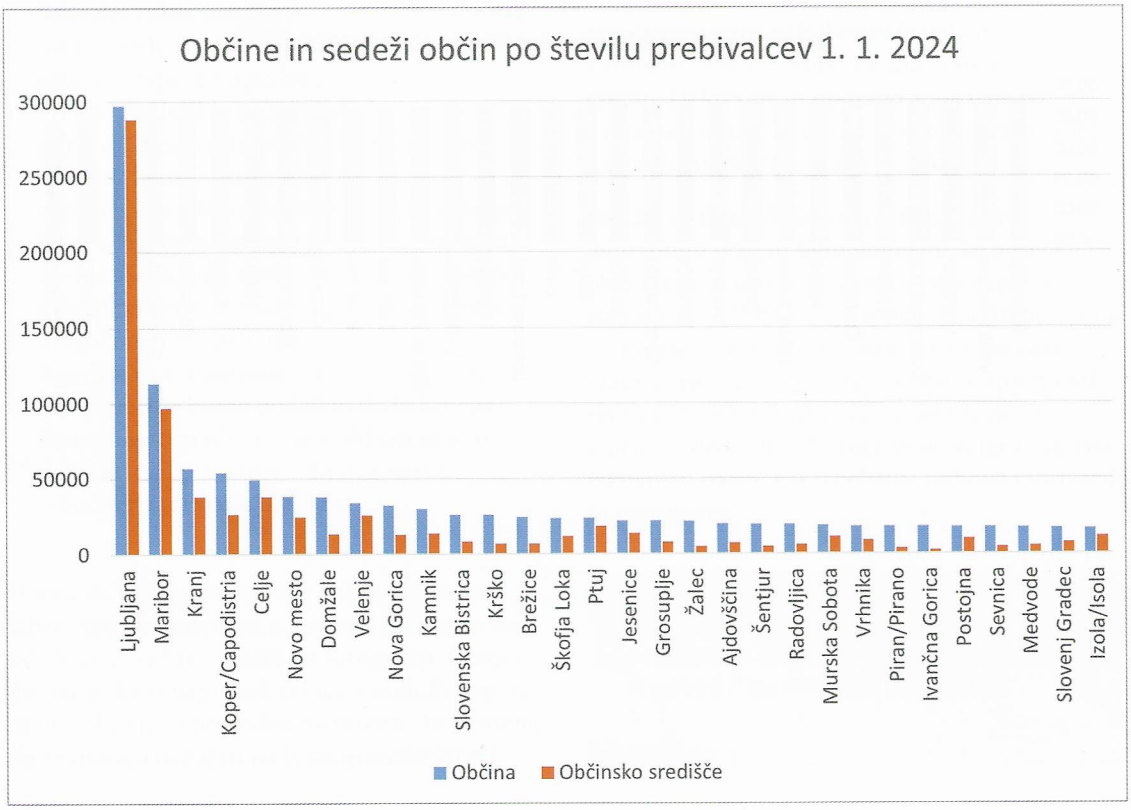

Grafikon 2: Trideset največjih slovenskih občin po številu prebivalcev in število prebivalcev njihovih občinskih središč.

2012 oz. 2015). Število prebivalcev se je najbolj povečalo v občini Ljubljana (za 29.815), pa tudi v občinah Domžale, Škofljica, Grosuplje, Koper, Ivančna Gorica in Kranj (med 3.000 in 5.000). Po drugi strani pa se je v nekaterih občinah število prebivalcev tudi opazno zmanjšalo. Najbolj v občinah Ljutomer, Murska Sobota, Tolmin, Kočevje, Lendava, Ormož, Hrastnik in Trbovlje (med 1021 in 1761 prebivalci).

Gledano v deležu (%) vsega prebivalstva se je število prebivalcev najbolj povečalo v občinah Komenda (30 %) in Ig (27,8 %), najbolj zmanjšalo pa v občinah Podvelka, Središče ob Dravi, Kobilje, Šalovci in Osilnica (med 15 in 21 %). Tudi tovrstne zanimivosti lahko vključimo v pouk pri obravnavi ciljev v zvezi z demografskim razvojem oz. poselitvijo in naselji v Sloveniji.

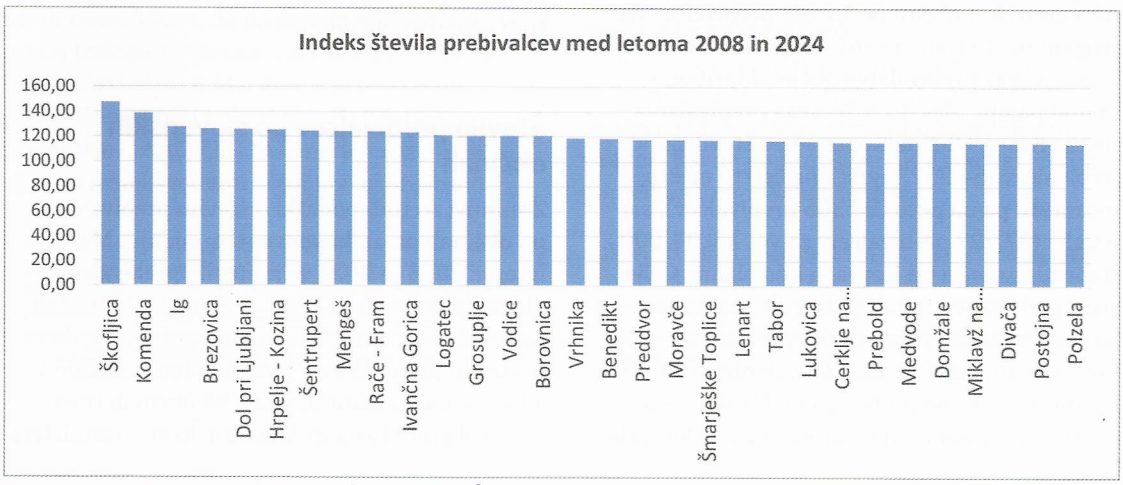

Grafikon 3: Občine z največjim relativnim deležem povečanja števila prebivalcev med letoma 2008 in 2024

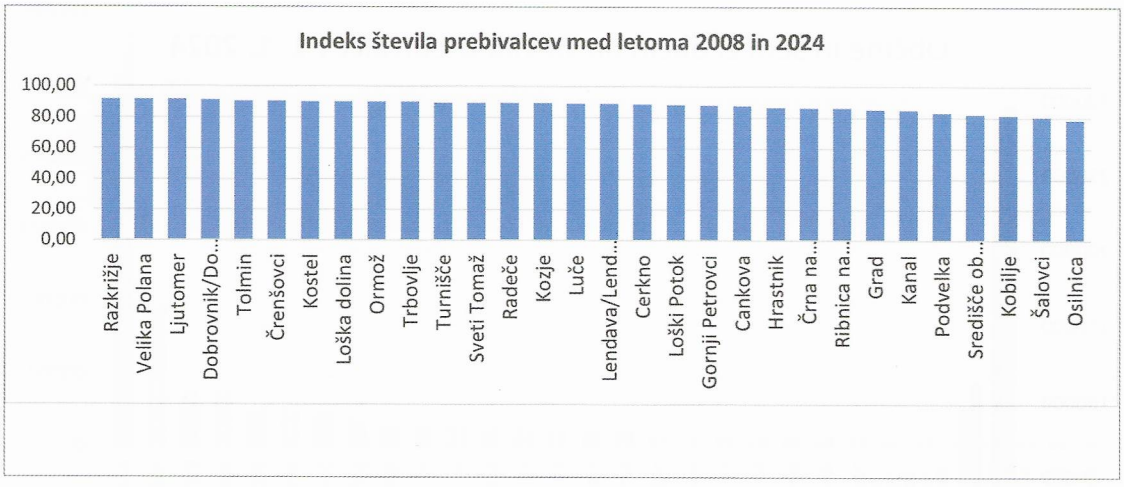

Grafikon 4: Občine z največjim relativnim deležem zmanjšanja števila prebivalcev med letoma 2008 in 2024